

ỦY BAN DÂN TỘC VÀ
MIỀN NÚI
Số: 173/1997/UB-TH

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc
Hà Nội, ngày 28 tháng 3 năm 1997

THÔNG TƯ

Hướng dẫn thực hiện Quyết định 35-TTG ngày 13/1/1997 của Thủ Tướng Chính Phủ về việc phê duyệt chương trình xây dựng trung tâm cụm xã miền núi, vùng cao

Căn cứ Quyết định 35/TTg ngày 13/1/1997 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt chương trình xây dựng TTCX miền núi, vùng cao.

Sau khi thống nhất với các Bộ, Ngành liên quan, Ủy ban Dân tộc và Miền núi hướng dẫn một số vấn đề cụ thể để các cấp, các ngành thực hiện Quyết định.

I. MỤC TIÊU, PHẠM VI, QUY MÔ CỦA CHƯƠNG TRÌNH XÂY DỰNG TTCX

1/ Mục tiêu:

Chương trình xây dựng TTCX nhằm:

- Tạo ra các cụm kinh tế - xã hội văn hoá, nơi giao lưu hàng hoá của đồng bào các dân tộc miền núi vùng cao thuộc từng tiểu vùng, từng bước xoá dần sự cách biệt giữa nông thôn và thành thị.
- Từng bước xây dựng hệ thống cơ sở hạ tầng thiết yếu về kinh tế - xã hội để đưa nhanh các tiến bộ khoa học kỹ thuật, các hoạt động thông tin về kinh tế, văn hoá, xã hội và chính trị đến gần nơi đồng bào các dân tộc đang cư trú.

Tăng cường sự chỉ đạo sát sao của huyện, tỉnh, TW đối với cơ sở, thúc đẩy các hoạt động văn hoá - xã hội trong tiểu vùng, tạo thuận lợi cho sự giao lưu giữa các bản làng, xã trong tiểu vùng với các đô thị để phát huy sức mạnh cộng đồng.

Trung tâm cụm xã là hạt nhân thúc đẩy kinh tế xã hội phát triển, thúc đẩy việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở vùng dân tộc, tạo điều kiện thực hiện đường lối công nghiệp

hoá và hiện đại hoá của Đảng, củng cố và nâng cao lòng tin của đồng bào các dân tộc đối với chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, tăng cường đoàn kết các dân tộc anh em trong cả nước.

- Bảo đảm an ninh quốc phòng của đất nước.

2/ Phạm vi và quy mô thực hiện chương trình XD TTCX:

- Chương trình được thực hiện ở các TTCX Miền núi, vùng cao của các tỉnh miền núi, tỉnh có miền núi trong phạm vi cả nước.

- Trên cơ sở danh mục các TTCX đã được các tỉnh chọn, xét khả năng vốn trong những năm trước mắt từ 1997-2005, Nhà nước ưu tiên đầu tư xây dựng TTCX khu vực 3 (vùng sâu, vùng cao, biên giới (kể cả hải đảo) vùng có dân tộc đặc biệt khó khăn), nhằm tăng cường một bước cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội để nhanh chóng ổn định dân cư, phát triển sản xuất, bảo đảm các dịch vụ đời sống, y tế, giáo dục, thông tin, tuyên truyền, củng cố các tuyến phòng thủ biên giới, an ninh quốc phòng.

- Những TTCX đã được đầu tư xây dựng một số công trình thiết yếu như đường giao thông, trạm xá, trường học, điện, nước... cũng được xem xét, xây dựng bổ sung một số hạng mục công trình còn thiếu để hoàn chỉnh các yêu cầu cấp thiết giai đoạn đầu của 1 TTCX đúng tinh thần Quyết định 35/TTg ngày 13/1/1997.

- Vốn đầu tư cho dự án này là để xây dựng các công trình thiết yếu tại TTCX. Còn các xã trong cụm sẽ do các nguồn vốn đầu tư phát triển kinh tế - xã hội khác như: vốn ngân sách, vốn các chương trình quốc gia, vốn vay tín dụng và huy động sức dân.

II. NỘI DUNG, KẾ HOẠCH XÂY DỰNG TRUNG TÂM CỤM XÃ:

1/ Nguyên tắc, tiêu chuẩn để xét chọn dự án xây dựng Trung tâm cụm xã đưa vào danh mục.

a/ Nguyên tắc để xét chọn và đưa vào danh mục dự án:

- Dự án xây dựng Trung tâm cụm xã phải được bố trí phù hợp với điều kiện phát triển kinh tế, với sự giao lưu thuận lợi của đồng bào dân tộc trong tiểu vùng. Khi lựa chọn địa điểm để xây dựng TTCX phải hết sức chú ý để thoả mãn các yếu tố: thuận

tiện giao thông, ổn định về địa lý và mặt bằng xây dựng; độ lan toả về kinh tế - xã hội cao đối với vùng dự án và giao lưu với các vùng khác.

- Mỗi Trung tâm cụm xã chỉ có thể phát huy tác dụng khi chọn địa điểm đúng, vì vậy quá trình lựa chọn phải cân nhắc kỹ, thật sự khách quan và vì lợi ích của cả tiểu vùng.

- Quy mô của 1 cụm xã nên từ 3 đến 5 xã. Trường hợp những xã có diện tích rộng, địa bàn chia cắt thì cụm có thể bố trí số xã ít hơn.

- Trung tâm cụm xã không phải là một đơn vị hành chính, các hoạt động kinh tế xã hội do huyện và các ngành chuyên môn của huyện chỉ đạo (coi TTCX là cánh tay vươn dài của huyện). Riêng về mặt quản lý hành chính, an ninh quốc phòng, TTCX đặt ở xã nào thì do chính quyền xã sở tại quản lý.

b/ Tiêu chuẩn xét chọn địa điểm xây dựng Trung tâm cụm xã:

Khi xét chọn địa điểm xây dựng TTCX cần lưu ý đạt được các tiêu chuẩn sau:

- Trung tâm cụm xã phải thực sự là nơi nối liền thuận lợi nhất của các xã, thôn bản trong tiểu vùng với các đô thị và trục đường giao thông.

- Có diện tích để xây dựng đồng bộ các công trình trước mắt, có địa dư để hoàn chỉnh mở rộng về lâu dài.

- Mặt bằng xây dựng:

- + Đối với những Trung tâm cụm xã đã có sự hình thành mạnh nha bước đầu thì nên tận dụng và có sự kế thừa các công trình cũ để tránh lãng phí và giảm được vốn đầu tư.

- + Đối với những Trung tâm cụm xã được chọn mới hoàn toàn thì chú ý: hạn chế tối đa sử dụng đất canh tác vào xây dựng các công trình để không ảnh hưởng đến sản xuất, tránh di chuyển dân cư, đảm bảo độ cao để tránh được ngập lụt, lũ quét và tốt nhất là chọn những nơi đất trống, đồi gò.

- + Các Trung tâm cụm xã phải nằm trong sơ đồ phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

- + Danh sách các Trung tâm cụm xã được thể hiện đầy đủ trên bản đồ tỷ lệ 1/50.000.

2/ Xây dựng dự án Trung tâm cụm xã:

Khi xây dựng dự án Trung tâm cụm xã cần lưu ý nội dung và nêu lên được:

- Lý do và sự cần thiết phải xây dựng Trung tâm cụm xã.
- Số hộ, số dân hiện có ở các xã trong tiểu vùng, phương án bố trí dân cư của huyện, của tỉnh sau này.
- Các điều kiện tự nhiên kinh tế - xã hội.
- Phương hướng phát triển kinh tế - xã hội của tiểu vùng (các xã trong cụm); quy hoạch bố trí mặt bằng; quy mô và chất lượng xây dựng các hạng mục công trình; kích cỡ công trình cho trước mắt và lâu dài; diện tích xây dựng từng hạng mục bao nhiêu...

Trong khi bố trí mặt bằng cần chú ý đến dân cư, ưu tiên công trình chợ, khu thương mại, công trình giao thông và cấp thoát nước, công trình phục vụ khuyến nông, dịch vụ y tế, giáo dục, văn hoá...

Các công trình sát biên giới và đường biên cần chú ý đến cả hình thức, quan hệ đối ngoại và kết hợp quốc phòng, an ninh.

Xây dựng hoàn chỉnh một TTCX là cả quá trình gắn liền với sự phát triển kinh tế - xã hội của tiểu vùng, khi xây dựng dự án phải chú ý xem xét đầy đủ các hạng mục công trình, dự toán các khoản kinh phí 1 cách chặt chẽ, không sửa đổi bổ sung về sau.

- Nội dung xây dựng Trung tâm cụm xã: phải thể hiện quy mô xây dựng các công trình cụ thể, phù hợp với nhu cầu sử dụng (dân số, khả năng phát triển kinh tế trong cụm xã, khả năng vốn đầu tư...); phân khu chức năng để bảo đảm cảnh quan môi trường thuận lợi về kinh tế, văn hoá, xã hội.

Các hạng mục công trình của 1 Trung tâm cụm xã thời kỳ đầu như mục III của Quyết định 35/TTg của Thủ tướng Chính phủ ban hành ngày 13/1/1997 và cần đạt được các yêu cầu sau:

+ Chợ Thương mại.

Đây là nơi giao lưu hàng hoá của Tiểu vùng với các vùng khác để phát triển sản xuất. Chợ có ý nghĩa hết sức quan trọng với đồng bào các dân tộc. Đồng bào họp chợ không chỉ để mua bán hàng hoá mà còn là nơi giao lưu văn hoá xã hội và kinh tế, nơi hện hò giao duyên, hát hò trong dịp lễ tết cổ truyền, là nơi hoạt động văn hoá làm tăng thêm sự đoàn kết của cộng đồng, vì vậy hình thức, quy mô xây dựng chợ

phải mang đặc thù của từng Trung tâm cụm xã. Khu vực chợ có thể nên có đình chợ (nhà có mái che), có sân chợ để bán hàng công kênh, gia súc và gia cầm, có nơi để xe, buộc ngựa, có các quầy bán tư thương và gần cửa hàng thương nghiệp.

+ Cửa hàng thương nghiệp:

Cửa hàng thương nghiệp là nơi bán các mặt hàng thiết yếu cho dân và tiêu thụ nông sản phẩm của nhân dân làm ra ở trong tiểu vùng.

Cửa hàng thương nghiệp quốc doanh cần có đủ các quầy thiết yếu như: vật tư, công cụ sản xuất, muối ăn, dầu thắp sáng, vải mặc chăn màn, giấy viết, sách vở cho học sinh, quầy văn hoá phẩm, và bàn tín dụng ngân hàng, bưu điện... đây là cơ sở vật chất cơ bản làm chỗ dựa đảm bảo ổn định đời sống cho bà con các dân tộc.

Bên cạnh cửa hàng quốc doanh, nên khuyến khích tư thương trong vùng bỏ vốn mở cửa hàng dịch vụ 2 đầu cho đồng bào, nơi mà nhân dân địa phương chưa đủ vốn, chưa đủ kỹ thuật nghiệp vụ thì khuyến khích dân các nơi khác đến để sớm hình thành các đô thị nhỏ.

+ Phòng khám đa khoa và chữa bệnh.

Phòng khám và chữa bệnh tại TTCX đảm bảo phục vụ số dân khoảng từ 1-2 vạn người, ở mức độ khám và chữa bệnh thông thường, sơ cứu và trung chuyển bệnh nhân lên tuyến trên. Phòng khám nên có một số giường bệnh, quầy bán thuốc, các trang thiết bị chủ yếu và cán bộ y tế, đồng thời đây cũng là nơi để phối hợp tốt với đội phòng dịch lưu động của huyện, tỉnh.

+ Trường học bán trú.

Trường học bán trú nhằm thu hút học sinh trong độ tuổi của cụm xã, những địa bàn cụm xã có bán kính từ 6 km trở lên cần xây dựng trường bán trú cấp 1-2, những Trung tâm cụm xã có số bản làng tương đối tập trung thì nên xây dựng các lớp cấp 3, không nhất thiết Trung tâm cụm xã nào cũng có trường bán trú mà tùy tình hình thực tế dân cư trong cụm để bố trí xây dựng lại hình trường học cho phù hợp.

Đối với công trình trường học, nên chú ý nhà ở và các điều kiện sinh hoạt cho giáo viên để tạo điều kiện động viên thu hút giáo viên yên tâm phục vụ lâu dài tại cụm xã.